

— in vsi ti ljudje nam doneso svojo modrost in bodo «modernizirali» naše grajsko življenje.

Na dolgo in široko je razloženo politično detinstvo naše države; poudarjena je vsaka tudi najmanjša malenkost, vse to pa ravno obremenjuje celo poglavje: v ti veliki množici podrobnosti se čitatelju gubi glavna nit, tako da od «samih dreves ne vidi gozda». (Konec prih.)

Dr. A. Gavazzi.

V. V. Jankovič: Ivan Mandušin. Portre novela. Beograd. Izdanje knjižare Gece Kona. 1922. 210 str.

Iz preobilice najraznoličnejših povesti, novel in romanov, ki se sedaj pojavljajo na knjižnem polju, moram pričajučo «portre-novelo» imenovati — prvo-vistno izjemo. Kakor na liriko in dramo, tako vplivajo najnovejše struje tudi na epiko in romanopisci se zatekajo k najbizarnejšim načinom, po katerih «obdelujejo» temu primerno, včasih docela nezmislno vsebino, le da bi se s svojo hiperoriginalnostjo obdržali vsaj nekaj mesecev na površju.

V tem oziru pa je Jankovičevo delo docela nasprotno. O kaki prenapetosti in radiotelegrafski mrzličnosti sloga še govora ni, dasi prikazuje avtor razburkano življenje povojne mlade generacije. Ta novela, ki bi jo tudi lahko nazval povest, močno spominja na romane velikih ruskih realistov, osobito na Dostojevskega. Nikakih mističnih fraz in lažnivih kozmičnosti, ki dandanes zastrupljajo dve tretjini leposlovja, temveč vsaka stran je docela izraz velikega pripovednega umetnika.

Vse dejanje se večinoma odigrava v dialogih, na sestankih prijateljev, kjer se seznanimo z bohemom Martićem, slikarjem Ivanovićem, cinikom in nihilistom Grkovićem, večnim romarjem Teodorovićem in drugimi, z igralko Belo in skrivnostno Jeleno. Glavna oseba, na katero je pisatelj osredotočil vso svojo pažnjo, je Ivan Mandušin, ki trpi, kakor vsi ostali, na osobiti boleznii duševnega suženjstva. Tega duševnega suženjstva se zavedajo šele zdaj, ko je po strašni vojni padla ostudna krinka materijalizma, ki se je vtihotapil tudi v umetnost pod lažnivo podobo poezije, a je bil le pobarvano poželenje mesa. In zdaj se je začel oglašati duh in ta osvobojajoči se duh vznemirja s svojim strašnim ječanjem vse te ljudi, ki se vijejo kot nemočni pritlikavci v viharini borbi mesa in duše. Sijajno je prikazana pojavljajoča se «velika revolucija — osvoboditev Duše»; skozi vso knjigo se oglašja krik kozmičnega zakona, ki uravnava vse človeško življenje, večnega — E t o s a.

Zato je ta knjiga v polni meri moderna, nastala v sedanjosti in je ne le za sedanjost, temveč brez dvoma tako vreden spomenik našega časa tudi za bodočnost, kot so za polpreteklo dobo romani Niels Lyhne, Madame Bovary, Očetje in sinovi i. dr.

Z ozirom na vse te prednosti Jankovičevega dela moram knjigo samo najtopleje pohvaliti in le obžalujem, da Slovenci še nimamo romana, ki bi slično prikazal do najglobljih globin življenje naše generacije ter razkril nje duševnost v vsej goloti.

Miran Jarc.

Robert d'Humières: Knjiga o lepoti. Mladi pesnik filozof je obelodanil pred vojno v *Mercure de France* članek o katoliškem preporodu. L. 1915. pa mu je izstrelek prestrigel nit življenja. Njegovo slovstveno zapuščino je izdal znani slovanoljub Camille Mauclair pod gornjim naslovom. D' Humières spaja modrost in moralo v lepoto; posebno rad je navajal Flaubertovo geslo: «Lepota je višja pravičnost». V češčenju Lepote vidi jutrišnjo vero, češ, ona nas tolaži v težavah in trpljenju, streže himeram in je vredna upov. Že Schopenhauer je bil zaslutil to možnost. A pota do tja so negotova. Z nasmeškom ste morda